

**ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԴՐՎԱՊԱՏՃԱՌՆԵՐԻ,
ԿԵՆՍԱԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՏԻՐԱՊԵՏՄԱՆ ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՓՈԽՎԱՊԱԿՑՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ**

ԼԻԼԻԹ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

Անձի կենսակայունության հարցերը վերջին ժամանակաշրջանում դարձել են հոգեբանական ուսումնասիրությունների կարևոր խնդիրներից: Սրա ուսումնասիրմանն անդրադարձել են շատ գիտնականներ: Կենսակայունության ուսումնասիրման մեջ մեծ դեր ունեն Ս. Մադդին, Դ. Կոսաբան (1994, 1999), Լ. Կուլիկովը (1997, 2004): Ներկա ժամանակներում կենսակայունությունն ուսումնասիրելիս հարկ է նաև մեծ տեղ հատկացնել ուսանողների կենսակայունության մակարդակի ուսումնասիրմանը, ինչը կապված է կրթական համակարգի փոփոխականության հետ: Ուսանողի համար կարևոր է ունենալ դրդապատճառ, նոր գիտելիքներ ստանալու պատրաստակամություն և լավ մասնագետ դառնալու ձգտում: Այս ամենը պահանջում է ուսանողից նաև կենսակայունության որոշակի մակարդակ: Ընկնելով սթրեսային իրավիճակի մեջ՝ ուսանողը, չգտնելով իր խնդիրների լուծումը, որպես կանոն, ունենում է կենսակայունության մակարդակի և ուսումնական դրդապատճառի փոփոխություն, որի ժամանակ առաջ են գալիս coping ռազմավարությունները՝ որպես միջոց այս իրավիճակից դուրս գալու համար:

Հաշվի առնելով վերը նշվածը՝ կարելի է ասել, որ այս հետազոտությունը հատուկ կարևորություն է ձեռք բերում: Նշենք նաև, որ տվյալ ոլորտում խոր հետազոտություններ գրեթե չկան: Կատարված հետազոտությունը թույլ է տալիս դուրս բերել բուհերում ուսանողի ուսուցանելու ժամանակ կենսակայունության մակարդակի կապակցվածությունն ուսումնական դրդապատճառների հետ:

Արդի ժամանակներում բուհերում կատարվող վերափոխումների ընթացքում խիստ անհրաժեշտ է կատարել ոչ միայն տեսական հետազոտություններ, այլ նաև գտնել կիրառական ելքեր՝ ստեղծված իրավիճակը շտկելու, համակարգելու և բարելավելու համար:

Այս աշխատանքի նպատակն է հետազոտել բակալավրիատի առաջին և չորրորդ կուրսերի ուսանողների մոտ տեղի ունեցող ուսումնական դրդապատճառների, կենսակայունության և coping վարքի փոխհարաբերությունները ուսումնական գործընթացում:

Աշխատանքն իրականացնելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել և վերլուծել հետևյալ հարցերի շրջանը.

1. Կենսակայունության մակարդակի և ուսումնական դրդապատճառների փոխհարաբերությունը,
2. Coping վարքի փոփոխությունը՝ կախված կենսակայունության մակարդակի տատանումներից (առաջին և չորրորդ կուրսերի ուսանողների օրինակով),
3. Կենսակայունության մակարդակի և coping վարքի կապը ուսումնական դրդապատճառների հետ առաջին և չորրորդ կուրսերում:

Աշխատանքի իրականացման համար տեսամեթոդաբանական հիմք են հանդիսացել Ս. Մադդի կենսակայունության հայեցակարգը, Ռ. Լազարուսի տիրապետման ռազմավարությունների մոտեցումը, Լ. Կուլիկովի՝ կյանքից բավարարվածության, հոգեբանական բարօրության հարցերը և այլն:

Նշենք, որ ուսումնասիրության համար առանցքային հասկացություն է կենսակայունությունը, որը բնութագրում է սթրեսային իրավիճակներին դիմադրելու անձի ընդունակությունների չափը՝ պահպանելով ներքին հավասարակշռվածությունը և չիջեցնելով գործունեության հաջողությունը¹:

Կարևոր է դառնում ուշադրություն դարձնել **hardiness** եզրին, որը բացատրվում է որպես ներառվածություն, հսկում և ռիսկայնություն ընդգրկող կենսակայունություն: Սա թույլ է տալիս մարդուն տիրապետել կյանքում առաջացող սթրեսներին՝ միաժամանակ զարգանալով և մեծացնելով իր պոտենցիալը²:

Կարելի է ասել, որ կենսակայունությունը դիրքորոշումների, կառույցների և հմտությունների յուրահատուկ պատտեռն է, որը թույլ է տալիս մարդուն իր կյանքում տեղի ունեցող փոփոխությունները վերափոխել հնարավորությունների³:

Հարկ է նշել, որ բուհերում ուսուցանելու ժամանակ տեղի է ունենում նպատակաուղղվածության, վճռականության, համառության, ինքնուրույնության և նախաձեռնության զարգացում: Այս փուլում են ձևավորվում սեփական աշխարհայացքը և նպատակները:

¹ St 'u **Д.А. Леонтьев, Е.И. Рассказов**, Тест жизнестойкости, Москва, Смысл, 2006, с. 3.

² St 'u **Т.В. Наливайко**, К вопросу осмысления концепции жизнестойкости С. Мадди: http://ledleds.ru/?K_VOPROSU_OSMYSLENIYA_KONCEPCII_ZHIZNESTOIKOSTI_S._MADDI

³ St 'u նույն տեղում:

«Երեկվա աշակերտը» այժմ կանգնած է ուսանողական կյանքի շեմին: Մենք կարծում ենք, որ մասնագիտական կոմպետենցիայի զգացումը տեղի է ունենում միայն այն ժամանակ, երբ ուսանողը բարեհաջող ադապտացվում է նոր կրթական և սոցիալական միջավայրին: Ադապտացիան կապված է անձի և նրա գործունեության կտրուկ փոփոխման հետ: Ուսումնական գործունեությունը բարդանում է, ինչն էլ ազդում է ուսանողի կենսակայունության ու կյանքից բավարարման վրա: Առաջ են գալիս սթրեսներ՝ կապված քննությունների հետ, որոնք էլ բերում են կենսակայունության փոփոխմանը, ինչպես նաև այդ վիճակից դուրս գալու տարբեր ելքերի ընտրությանը: Ուսանողին սովորելու ընթացքում հուզում են հետևյալ հարցերը՝ ո՞վ է ինքը, ինչի՞ կարող է հասնել, ինչպե՞ս են իրեն ընդունում համակուրսեցիները, ո՞վ է լինելու ինքը ավարտելուց հետո, կհասնի՞ հաջողության, թե՞ ոչ⁴:

Շատ դեպքերում լարվածության թուլացումը կատարվում է հոգեկան պաշտպանական մեխանիզմների միջոցով⁵:

Սկզբնական շրջանում «տիրապետում» եզրը կրում էր *հասուն* պաշտպանական մեխանիզմ իմաստը: Այժմ պաշտպանական մեխանիզմների մասին պատկերացումներն ավելի խորն են: Կարելի է ասել, որ «հաղթահարման միջոցները» ինչպես հոգեբանական պաշտպանության չգիտակցված ձևերն են, այնպես էլ՝ կյանքի դժվարությունների հաղթահարման տիրապետման վարքային գիտակցված ռազմավարությունները կամ coping մեխանիզմներն են, որոնք առավել նշանակալի են ինքնահաստատման, հասուն անձի ձևավորման գործընթացում⁶:

Անդրադառնալով բուհերում ուսումնական գործունեության ձևավորման խնդրին՝ հարկ է նշել՝ հոգեբան և մանկավարժ մասնագետների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ միջնակարգ դպրոցը չի տալիս համապատասխան պատրաստվածության մակարդակ բուհում, չի տալիս պատրաստի «ուսանող»: Առաջին կուրսում ուսումնական գործունեությունն ուղեկցվում է ուսումնական գործունեության ցածր մակարդակով, ուսումնական գործունեությունից ցածր

⁴ Տե՛ս **И.Ю. Стахнева**, Психологическая устойчивость личности к стрессогенным факторам: www.edit.muh.ru/content/mag/trudy/11_2009/09.pdf стр. 101-103.

⁵ Տե՛ս **Л.Д. Демина, И.А. Ральникова**, Психическое здоровье и защитные механизмы личности: http://sbiblio.com/biblio/archive/demina_psihicheskoe/02.aspx

⁶ Տե՛ս Արդի հոգեբանության տեսական և կիրառական հիմնախնդիրներ, ԵՊՀ 90-ամյակին նվիրված գիտական հոդվածների ժողովածու, Երևան, «Աստղիկ» հրատ., 2009թ., էջ 311:

բովանդակությամբ, բարձր տագնապալիությամբ: Ուսումնական գործունեությունը ենթադրում է գործող սուբյեկտի փոփոխում, որն էլ տեղի է ունենում հենց որոշակիացված գործունեության ժամանակ⁷:

Այժմ անդրադառնանք աշխատանքի հետազոտությանը՝ տալով ստացված տվյալների վերլուծությունը:

Նշենք, որ հետազոտությունն իրականացնելու համար օգտագործվել են թեստավորման և մաթեմատիկական վիճակագրության մեթոդները:

Մեթոդաբանությունները, որոնց հիման վրա իրականացվել է հետազոտությունը հետևյալն են՝

1. Ռ. Լազարուսի և Ս. Ֆոլկմենի WCQ հարցարանը,
2. Դ. Լեոնտևի մշակմամբ Ս. Մադդիի կենսակայունության մակարդակը որոշող թեստը,
3. Տ. Իլյինայի ուսումնական դրդապատճառները որոշող թեստը:

Աշխատանքի հետազոտության ընտրանք են հանդիսացել հոգեբանության ֆակուլտետի ուսանողները: Այս ընտրությունը կայանում է հոգեբան ուսանողների համար կենսակայունության մակարդակի մեծ դերով: Հոգեբան ուսանողը պետք է լինի սթրեսակայուն, քանի որ իր մասնագիտական ոլորտում հաճախադեպ են այն իրավիճակները, որոնք կարող են առաջ բերել սթրես և իջեցնել կենսակայունության մակարդակը: Հոգեբան ուսանողն ուսումնական գործունեության ժամանակ, ելնելով մասնագիտական ձևավորված որակներից, պետք է ձեռք բերի կենսակայունության օպտիմալ մակարդակ, իսկ հարկ եղած դեպքում՝ խնդիրների առաջացման ժամանակ, արագ և արդյունավետ կողմնորոշվի և գտնի ճիշտ լուծումը: Սա թույլ կտա հոգեբան ուսանողներին լինել պատրաստ՝ հաղթահարելու դժվարությունները, ընդունելու պատասխանատվությունը, ծրագրելու իր մասնագիտական գործունեությունը, այսինքն՝ կատարելու հոգեարոհֆիլակտիկ աշխատանք: Աշխատանքն ամբողջությամբ հենց այս պատճառով ուղղված է եղել դեպի հոգեբան ուսանողները:

Մեր հետազոտության օբյեկտի ընտրության հիմնավորումն այն է, որ մենք փորձել ենք հետազոտական ճանապարհով ուսումնասիրել, թե հոգեբան ուսանողն առաջին կուրսում, գտնվելով նոր միջավայրում, նոր գործունեության

⁷ Տե՛ս **В.Л. Крайник, Н.С. Козлов**, Учебная деятельность студентов первого курса: теория и экспериментальная практика формирования // Педагог: наука, технология, практика. Барнаул, 1998, № 2, сс. 76-80.

մեջ կենսակայունության ի՞նչ փոփոխություններ է ունենում, ինչպիսի՞ դրդապատճառներով է սովորում բուհում: Կարևոր է տեսնել նաև այն, թե ինչ տիրապետման վարքի օգնությամբ է նա հաղթահարում ուսումնական գործունեության ժամանակ ծագած խնդիրները:

Հետազոտության ընտրանք են կազմել առաջին և վերջին (չորրորդ) կուրսի թվով երեսուն ուսանողներ:

Վերը նշված մեթոդաբանությունների կիրառմամբ և ստացված տվյալների վերլուծությամբ ներկայացնենք կատարված հետազոտության արդյունքները:

Ելնելով աշխատանքի նպատակներից՝ կատարվել է կոռելյացիոն վերլուծություն, որպեսզի բացահայտվի վերը նշված որակների միջև մաթեմատիկական կապը: Կոռելյացիոն վերլուծությունը կատարվել է SPSS ծրագրով՝ Պիրսոնի բանաձևով:

Կոռելյացված են հետևյալ որակները՝ կենսակայունության ընդհանուր ցուցանիշը, ուսումնական դրդապատճառների ցուցանիշները և տիրապետման ռազմավարությունների ցուցանիշներն իրար հետ, որոնք գրանցվել են հետազոտության արդյունքում վերը նշված մեթոդաբանությունների կիրառմամբ:

Ներկայացնենք կոռելյացիոն վերլուծության արդյունքները աղյուսակի տեսքով.

Աղյուսակ 1

Առաջին կուրսի ուսանողների կենսակայունության, ուսումնական դրդապատճառների և տիրապետման ռազմավարությունների կոռելյացիոն վերլուծության տվյալները

Pearson correlation	Կենսակայունություն	Մասնագիտության տիրապետում	Խուսափ.ն.	Դիպլոմի ստացում	Ինքնահսկում ռ.
Կենսակայունություն		0,378*	0,388*	0,027	-0,187
Մասնագիտության տիրապետում	0,378*		0,146		-0,145
Խուսափ. ռ.	0,388*	0,146		0,219	
Դիպլոմի ստացում	0,027		0,219		-0,417*
Ինքնահսկում ռ.	-0,187	-0,145		-0,417*	

$p^{**}<0.01$, $p^{*}<0.05$

N=30

Աղյուսակ 2

**Չորրորդ կուրսի ուսանողների կենսակայունության, ուսումնական
դրդապատճառների և տիրապետման ռազմավարությունների կոռելյացիոն
վերլուծության տվյալները**

Pearson	Կենսակայունություն	Ներգրավվածություն	Խնդրի լուծ. ռ.	Խուսափ. ռ.	Դիպլոմի ստացում	Հսկում	Կոնֆրոնտա տիվ տիր. ռ.	Գիտելիքի ստացում
Կենսակայունություն			0.755**	0,240	-0,269		0,043	0,229
Ներգրավվածություն			0,553**	0,381**	-0,407*		0,071	0,303
Խնդրի լուծ. ռ.	0.755**	0,553**			0,019	0,460*		0,430*
Խուսափ. ռ. .	0,240	0,381**			-0,098	0,289		-0,049
Դիպլոմի ստացում	-0,269	-0,407*	0,019	-0,098		0,002	0,423*	
Հսկում			0,460*	0,289	0,002		0,103	0,143
Կոնֆրոնտա տիվ տիր. ռ.	0,043	0,071			0,423*	0,103		0,113
Գիտելիքի ստացում	0,229	0,303	0,430*	-0,049		0,143	0,113	

$p^{**}<0.01$, $p^{*}<0.05$

N=30

Սրացված տվյալների վերլուծություն: Ուսումնասիրելով կենսակայունության մակարդակի և ուսումնական դրդապատճառների փոխհարաբերությունը՝ կարելի է կատարել հետևյալ եզրակացությունները՝

- առաջին կուրսի ուսանողների մոտ միջինից ցածր կենսակայունության մակարդակը փոխկապակցված է մասնագիտության տիրապետման դրդապատճառի, ինչպես նաև դիպլոմ ստանալու դրդապատճառի հետ (տե՛ս աղյուսակ 1): Կենսակայունության և մասնագիտության տիրապետման միջև առկա է դրական կոռելյացիոն կապ, որը ցույց է տալիս, որ մեկի աճը կապված է մյուսի աճի հետ. որքան բարձր է կենսակայունության մակարդակը, այնքան մեծ է մասնագիտության տիրապետման դրդապատճառը: Դրական կոռելյա-

ցիոն կապ կա նաև կենսակայունության և խուսափման տիրապետման ռազմավարության միջև (տե՛ս աղյուսակ 1): Ինքնահսկման տիրապետման ռազմավարության և դիպլոմ ստանալու դրդապատճառի միջև առկա է բացասական կոռելյացիոն կապ: Կարելի է ասել, որ որքան ցածր լինի սեփական անձի և գործունեության ինքնահսկումը, այնքան էլ ցածր կլինի դիպլոմ ստանալու դրդապատճառն ուսանողների մոտ:

Այս փաստը կարելի է բացատրել նրանով, որ ուսանողը դեռ գտնվում է նոր ուսումնական գործունեության մեջ:

• Զորորդ կուրսի ուսանողների մոտ դիտվում է կենսակայունության մակարդակի բարձրացում, ինչպես նաև մասնագիտության տիրապետման և գիտելիք ստանալու դրդապատճառների միջև փոխկապակցվածություն: Դրան նպաստել են ուսումնական գործունեության կայուն ընթացքը, ուսանողի հստակ պատկերացումը ծագող խնդիրների վերաբերյալ և դրանց հարմարվածությունը: Նշանակալի է , որ կենսակայունության մակարդակի և խնդրի լուծման պլանավորման տիրապետման ռազմավարության միջև կա դրական կոռելյացիոն կապ (տե՛ս աղյուսակ 2): Կենսակայունության բարձր մակարդակը թույլ է տալիս ուսանողին հնարավորինս ճիշտ հասկանալ առաջ եկող խնդիրները և ծրագրել դրանց լուծման ուղին: Դրական կոռելյացիոն կապ կա նաև ներգրավվածության և խնդրի լուծման պլանավորման ռազմավարության, ինչպես նաև գիտելիք ստանալու դրդապատճառի միջև: Դա կարելի է բացատրել ուսանողի ուսումնական գործունեությամբ հետաքրքրվածությամբ:

Ուսումնասիրելով տիրապետման ռազմավարությունների փոփոխությունը կենսակայունության մակարդակի տատանումից՝ կարելի է ասել, որ.

• առաջին կուրսի ուսանողների մոտ ցածր կենսակայունության մակարդակի առկայության դեպքում ուսանողների հիմնական տիրապետման ռազմավարություններն են կոնֆրոնտատիվ, պատասխանատվության ընդունման, սոցիալական օգնության փնտրման և խնդրի լուծման պլանավորման տիրապետման ռազմավարությունները: Սա բացատրվում է նրանով, որ կենսակայունության ցածր մակարդակի առկայությունն ուսանողի մեջ առաջացնում է սթրեսային իրավիճակներ, որոնցից դուրս գալու համար ուսանողը դիմում է վերը նշված տիրապետման ռազմավարությունների օգնությանը՝ ծագած խնդիրները հեշտ հաղթահարելու, կենսակայունության մակարդակը պահպանելու համար:

• Զորորդ կուրսի ուսանողների մոտ նկատվում է կենսակայունության մակարդակի բարձրացում: Դրա հետ կապված ուսանողների կողմից առավել հաճախ օգտագործվող տիրապետման ռազմավարություններն են՝ ինքնա-

հսկումը, դրական վերագնահատումը և խնդրի լուծման պլանավորման տիրապետումը: Կարելի է ենթադրել, որ չորրորդ կուրսի ուսանողն արդեն հարմարված է ուսումնական գործունեությանը և ձեռք է բերել կենսակայունության օպտիմալ մակարդակ:

Ուսումնասիրելով կենսակայունության մակարդակի և տիրապետման ռազմավարությունների կապը ուսումնական դրդապատճառների հետ առաջին և չորրորդ կուրսերի ուսանողների շրջանում՝ կարելի է ասել, որ.

ա. առաջին կուրսի ուսանողները, ունենալով կենսակայունության միջինից ցածր մակարդակ, առաջնորդվում են մասնագիտության տիրապետման դրդապատճառով և կոնֆրոնտատիվ, պատասխանատվության ընդունման, սոցիալական օգնության փնտրման, խնդրի լուծման պլանավորման տիրապետման ռազմավարություններով: Ուսանողի համար առաջնային է մասնագետ դառնալը, հետևաբար և դիտում ենք արդյունավետ տիրապետման ռազմավարությունների օգտագործում:

բ. Չորրորդ կուրսում ուսանողի մոտ առկա է կենսակայունության մակարդակի բարձրացում. նա առաջնորդվում է մասնագիտության տիրապետման և գիտելիք ստանալու դրդապատճառներով և առաջատար տիրապետման ռազմավարություններն են դրական վերագնահատման, ինքնահսկման, խնդրի լուծման պլանավորման տիրապետման ռազմավարությունները: Սա բացատրենք ուսումնական գործունեության կայուն ընթացքով, ուսանողի հարմարմամբ ուսումնական գործունեությանը, որը բերում է կենսակայունության մակարդակի բարձրացում, մասնագետ դառնալու ցանկություն, գիտելիքի ձեռքբերում: Այս ամենի համար անհրաժեշտ է դառնում արդյունավետ տիրապետման ռազմավարության օգտագործումը:

Այսպիսով, պարզվեց, որ բուհերում ուսումնական գործունեության արդյունավետության համար կարևոր է ուշադրություն դարձնել ուսանողի կենսակայունության, մասնագիտական դրդապատճառների, ինչպես նաև տիրապետման ռազմավարությունների հարցերին: Նշանակալի են նաև նրանց միջև եղած կապերի առկայության դուրսբերումը, քանզի իմանալով այդ մենք կարող ենք փորձ կատարել, մեկի վրա ազդելով՝ բարձրացնել մյուսի մակարդակը՝ նպաստելով ուսումնական գործունեության արդյունավետության բարձրացմանը:

Դիտելով կենսակայունությունը որպես ռեսուրս, որը նպաստում է ուսանողների հոգեկան առողջության պահպանմանը սթրեսային իրավիճակներում, կարելի է եզրակացնել, որ անհրաժեշտ է մշակել և կրթական համակարգ նե-

րառել թրեյնինգ ծրագիր՝ ուղղված ուսանողի ինքնահսկման, հոգեկան բարօրության և կյանքից բավարարվածության առաջացմանը ուսումնական գործունեության մեջ:

Հետազոտությունն ունի նաև մեծ կիրառական նշանակություն: Քննարկվող ֆենոմենները (անձի կենսակայունություն, տիրապետման ռազմավարություններ, ուսումնական դրդապատճառներ) թույլ կտան բացել և ընդլայնել ուսանող անձի պոտենցիալը, ուղղորդել այն ուսումնական գործունեությանը՝ համապատասխան իրենց անձնային առանձնահատկություններին, սովորեցնել կենսակայուն տիրապետմանը սթրեսային իրավիճակներում:

Անձնային փոփոխական կենսակայունության կիրառական ասպեկտը հիմնավորված է անձի բարեհաջող դիմադրությամբ սթրեսային իրավիճակներում: Այդ առավել ակնհայտ երևում է նախ և առաջ ուսումնական և մասնագիտական գործունեության ժամանակ :

Աշխատանքի կիրառական նշանակությունը կայանում է նաև կենսակայունության մակարդակի ուսումնասիրման պահանջարկով, պրոֆիլակտիկ աշխատանքների կազմակերպման համար այս կամ այն տիրապետման ռազմավարության մշակմամբ:

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Հոդվածն անդրադառնում է ուսանողների ուսումնական դրդապատճառների և կենսակայունության փոփոխման հետ կապված առաջ եկող coping ռազմավարությունների ընտրության հարցին: Կարելի է ասել, որ կենսակայունության բարձր մակարդակը տալիս է պատրաստակամություն ուսումնական գործունեությանը՝ կապված դժվարությունների հաղթահարման, պատասխանատվության ընդունման, ուսումնական գործունեության պլանավորման հետ:

Հետազոտության արդյունքում պարզվեց, որ կենսակայունության մակարդակի փոփոխությունից առաջ է գալիս մասնագիտական դրդապատճառների, տիրապետման ռազմավարությունների փոփոխություն առաջին և վերջին (չորրորդ բակալավր) կուրսի ուսանողների մեջ:

Բանալի բաներ – կենսակայունություն (hardiness), տիրապետման (coping) ռազմավարություններ, պաշտպանական մեխանիզմներ, ուսումնական գործունեություն, ուսումնական դրդապատճառ:

ВЗАИМОСВЯЗАННОСТЬ УЧЕБНЫХ МОТИВОВ, ЖИЗНЕСТОЙКОСТИ И КОПИНГ-СТРАТЕГИЙ У СТУДЕНТОВ

ЛИЛИТ КАРАПЕТЯН

В статье рассматриваются изменения мотивов обучения у студентов, изменения жизнестойкости и, в связи с этим, выбор копинг-стратегий. Можно сказать, что высокий уровень жизнестойкости может явиться основой проявления готовности к учебной деятельности, что, на наш взгляд, связано с возможностями студента преодолевать трудности, принятием ответственности, а также умением планировать учебную деятельность.

В результате исследования выяснилось, что изменение уровня жизнестойкости приводит к изменению профессиональных мотивов и совладающих стратегий как в первый, так и в последний (имеется в виду бакалавриат) годы обучения.

Ключевые слова – жизнестойкость (hardiness), копинг-стратегии, защитные механизмы, учебная деятельность, учебная мотивация.

THE INTERPLAY BETWEEN ACADEMIC MOTIVES, RESILIENCE AND COPING STRATEGIES OF STUDENTS

LILIT KARAPETYAN

The present article considers the choice of students between different coping strategies resulting from the change of educational motives and resilience. It can be stated that the high level of resilience prompts academic activities, connected with overcoming difficulties, assuming responsibilities, as well as planning academic activities.

Studies made clear that professional motivations, changes in coping strategies of first-year and graduate students (freshman and sophomore college students) result from changes in the level of resilience of the students.

Key words – resilience, coping strategies, defense mechanism, academic activities, educational motives.